

Salmesang for demensramte er et nyt tiltag i folkekirken. For nylig udkom en bog, som med såvel teoretisk baggrundsviden som praktiske anvisninger kan være til hjælp og inspiration for præster, kirkemusikere og kirke- og kulturmedarbejdere, der vil tilbyde denne form for gudstjeneste i kirken eller på plejehjemmet.

Af Christine Toft Kristensen, organist ved Billund Kirke

Efter flere års samarbejde i Langenæskirken, Aarhus, har kirke- og kulturmedarbejder Hanne Raabjerg og jeg skrevet bogen *Salmesang for demensramte*, som udkom i 2016. *Salmesang for demensramte* er ikke en erstatning for den traditionelle plejehjemsgudstjeneste, men en alternativ gudstjenesteform med større fokus på det sansemotoriske aspekt. Udgangspunktet for arbejdet med salmesang for demensramte er, at forkyndelse ikke blot er ord – det er også musik, berøring og stemninger.

Bogen indeholder et teoretisk og et praktisk hovedafsnit. Nedenfor gives et eksempel fra det praktiske afsnit. Den teoretiske del indeholder tre baggrundskapitler, som for de to vedkommende er skrevet af specialister på hver deres område: Overlæge, dr. med. Nils Chr. Gulmann redegør kort for diagnosen demens, mens lektor, cand. theol. Johannes Nissen fokuserer på samspillet mellem demens og teologi. Endelig har jeg selv skrevet om musikkens potentiale i arbejdet med demensramte.

» *Salmesang for demensramte finder med fordel sted i et samarbejde mellem flere faggrupper.* «

Salmesang for demensramte finder med fordel sted i et samarbejde mellem flere faggrupper. Forløbet gennemføres optimalt set med to ansvarlige (præst/kirkemusiker, præst/kirke- og kulturmedarbejder eller kirke- og kulturmedarbejder/kirkemusiker). Deltagergruppen, som ideelt set er på fem til syv personer, udvælges og ledsages af plejepersonalet.

Kirkerum og liturgi

Salmesang for demensramte foregår optimalt set i kirkerummet, som er en genkendelig og trygheds-skabende ramme, og hvor mange sanser påvirkes på én gang. Anvendelsen af forskellige gudstjenstlige elementer skaber genkendelighed, ligesom gentagelsen skaber ro. Forløbet er gudstjenestelignende og ændres efter kirkeårstiden. Liturgien er tilrettelagt således (flere af punkterne uddybes i næste afsnit):

- Præludium
- Velkomst og præsentation af kirkeårstid
- Bedeslag
- Hilsen (Ingen er så tryk i fare, vers 1)
- Salme med tov
- Trosbekendelse
- Salme med varierende aktivitet (der gives forslag i bogen)
- Læsning
- Salme med varierende aktivitet
- Musik med sæbebobler
- Salme med varierende aktivitet
- Fadervor
- Salme (Altid frejdig, når du går)
- Evt. velsignelse
- Musik med ballon
- Farvel
- Postludium

Uddybelse af et liturgisk forløb til påsketiden

I det følgende præsenteres i kortfattet form liturgien til påske med præst (p) og kirkemusiker (k).

Deltagerne føres ind i kirken af plejehjemspersonalet og placeres i en rundkreds under præludiet (k).

Indledningsvis bydes velkommen, og kirkeårstiden præsenteres (p), inden bedeslagene spilles på fingerbækkener eller klokkespil (k).

Den første salme (Ingen er så tryk i fare) er den samme fra gang til gang (jvf. gudstjenestens hilsen) og indledes med – foran hver enkelt i kredsen – at synge vedkommendes navn, inden første vers af salmen synges (k).

Et tov deles ud, og salmen Den mørke nat forgangen er synges (evt. kun første vers), mens tovet

føres ind mod midten og tilbage alternerende med to vug på hver balle (k). De synkrone, rytmiske bevægelser skaber fællesskab.

Præsten siger trosbekendelsen, som efterfølges af verset Lad verden ej med al sin magt.

Den efterfølgende salme, Krist stod op af døde (alle vers), udføres med tegn fra døves tegnsprog, som samvirker med og understøtter det tekstlige univers, så de, der synger, lytter og ser, også bibringes en visuel oplevelse af salmen (k).

Se Mette Gautier vise tegn til salmer på www.seensalme.dk

Inden læsningen, Mark 16,1-8 (anvend evt. NT-oversættelsen fra 1948, da teksten vil kunne genkendes af de ældre), fortæller præsten om kvinderne, som kom til graven med de vellugtende salver for at salve Jesu døde legeme. Herefter smøres lidt salve på hver deltagers håndryg, som de kan dufte til under læsningen (k).

Til hver deltager uddeles en bjældestik, som alle spiller på i ottendedelspul (der anvendes fagter her, som ikke kan forudsættes kendt af hele målgruppen. Ved ikke at anvende plads på at forklare disse begreber vil vi gerne signalere, at bogen bør læses af flere faggrupper), mens første vers af salmen Nu ringer alle klokker mod sky synges (k). Ved hjælp af en kropslig, nonverbal instruktion demonstrerer kirkemusikeren, hvordan man spiller på instrumentet.

Herefter spiller kirkemusikeren et stykke musik på klaver eller orgel, mens deltagerne blæser sæbebobler.

Inden første vers af salmen Påskeblomst, hvad vil du her synges, sendes en påskelilje rundt i kredsen, gerne ledsaget af nogle ord fra præstens side om blomsten og dens betydning. Deltagerne dufter til påskeliljen, og der gives tid til eventuelle spontane udbrud.

Fadervor siges i kor (p).

Efterfølgende synges hver gang Altid frejdig, når du går (alle vers) med hinanden i hænderne, med armsving frem og tilbage i fjerdedelspul (k).

Afslutningsvis kastes en ballon tilfældigt rundt i kredsen, mens kirkemusikeren spiller på klaver eller orgel. Præsten siger farvel, og deltagerne føres ud af kirken under musik.

Læs mere om Christine her: <http://ctk.dk>.

Bogen Salmesang for demensramte kan købes hos Eksistensen.

Du kan læse et uddrag af bogen her.

Og du kan læse en anmeldelse af bogen sidst i bladet